

Г. І. Сварник

Архів України історичний у Львові Центральний державний (ЦДІАЛ)

АРХІВ УКРАЇНИ ІСТОРИЧНИЙ У ЛЬВОВІ Центральний державний (ЦДІАЛ) – установа Державного комітету архівів України, що забезпечує зберігання історичних документів, які висвітлюють економічний, політичний і культурний розвиток земель Західної України. Створ. 1784 на базі Архіву давніх актів Львова, який існував у цьому приміщенні понад 200 р. і зберігав актові книги ґродських і земських судів, які діяли на зх.-укр. землях у 15–18 ст. 1939 створ. Центр. архів стародав. актів у Львові; 1942–43 – архів у Львові; 1944 – відділ Держ. архіву Львів. обл. У 1958 реорганіз. у ЦДІА УРСР у Львові. Від 1992 – сучасна назва. Один із найдавніших архівів України, що безперервно діє від часу створення. Містить фонди центр. установ і організацій старопольс. періоду (14–18 ст.), часів австро-угор. панування в Галичині (1772–1918), УНР і ЗУНР (1917–18) та Польщі міжвоєн. періоду (1918–39). Найдавніші документи представлені колекцією пергамент. грамот (1176–1800). Тут зберігається один з найповніших корпусів документів – акти ґродських і земських судів Галичини (1382–1800-і рр.). Фонд магістрату Львова зберігає цінні документи ради і лави міста, вїттів. та лонґерського урядів, міських судів 14–18 ст. Серед них – рукописи хроністів В. Зиморовича, Я. Альнпека, Я. Юзефовича та ін. Великий інтерес становлять фонди Галиц. намісництва (1772–1921), суд. та фінанс. установ (1772–1919), Крайової табулі (1780–1896), Йосифін. та Францискан. метрик (1785–1820) – перших поземел. кадастрів, колекції листів, карт і планів. В архіві зберігаються збірки документів церк. установ різних конфесій 18 – серед. 20 ст., особисті фонди політ., громад., наук., культур. діячів, фонди Ставропігій. братства, НТШ, т-в «Просвіта», «Українська бесіда», «Галицько-руська матиця», військ.-спорт., кооп., літ., наук., укр., польс., вірм., євр. та ін. нац. організацій. Наук.-довідк. бібліотека архіву зберігає унікал. рукописні книги, стародруки, інкунабули 16–18 ст., велику збірку європ. періодики 17–20 ст., колекцію листівок, афіш і відозв 1917–43. В архіві працює стіл довідок, чит. зал, є можливість фотокопіювання, виготовлення мікрофільмів. Періодично відбуваються наук. конф. і семінари, організуються виставки документів. На базі експозиції кабінетів допоміжних істор. дисциплін проводяться екскурсії, практика студентів. Дослідники користуються довідк. апаратом: системат., геогр., іменними каталогами, інвентарними описами. Створ.

комп'ютер. каталог, планується внести інформ. базу даних архіву до міжархівної та міжбібліотеч. інформ. системи. Проводиться активна видавн. діяльність. Архів розміщ. у колиш. Бернардин. монастирі; сховища Галиц. намісництва і судово-адм. установ містяться у Королів. арсеналі – пам'ятці ренесанс. архітектури поч. 17 ст. Приміщення пристосовані під архівосховища у 18 – на поч. 20 ст.

Рекомендована література

1. Учреждения Западной Украины до воссоединения ее в едином Украинском Советском Социалистическом государстве: Справоч. Л., 1955;
2. Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини: Показч. насел. пунктів. К., 1965;
3. Каталог пергаментних документів Центрального державного історичного архіву УРСР у м. Львові. 1233–1799. К., 1972;
4. Державні архіви Української РСР: Корот. довід. К., 1972;
5. Государственные архивы Украинской ССР: Справоч. К., 1988;
6. Едлинская У. Я., Сварнык Г. И. Центральный государственный исторический архив УССР в г. Львове: Буклет. К., 1988;
7. Patricia Kennedy Grimsted. Archives and Manuscript Repositories in the USSR. Ukraine and Moldavia. Book 1. General Bibliography and Institutional Directory. Princeton; New Jersey, 1988;
8. Государственные архивы СССР: Справоч. Т. 1. Москва, 1989;
9. Центральный державний історичний архів УРСР у м. Львові: Показч. видань архіву та літ-ри про його діяльність (1947–1988 рр.). Л., 1990;
10. Галицьке намісництво (1772–1921): Архівно-бібліогр. фондівий показч. К., 1990;
11. Сварник Г., Сварник І. Центральный державний історичний архів України у Львові: Буклет. Л., 1995;
12. Купчинський О. Земські та гродські судово-адміністративні документальні фонди Львова. К., 1998.

Бібліографічний опис:

Архів України історичний у Львові Центральний державний (ЦДІАЛ) / Г. І. Сварник //
Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І.
Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних
досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44813>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України
([докладніше](#)).